

Stjøde til Mogens Frijs af 1661 nogen nærmere Angivelse af Udstrækningen af de Fiskevirettigheder, som ved samme overdroges, idet dog paa den anden Side saa meget synes at fremgaa af dette Stjøde, at der med den i samme betegnede Løsegaard fulgte visse særlige Rettigheder med Hensyn til Fiskeri i Manders Fjord, — til hvilken, som det fremgaa af Sagens Dplysninger, paa den Tid medregnedes den Del af den nuværende Gudena, der ligger nedenfor Værum By, som det maa antages, ved Gudenaens østlige Bred, Udby nedenfor Frisenbold Løsegaard, men et Stykke ovenfor de Indstævntes Eiendomme, beliggende Grunde og Eiendomme.

Med Hensyn til de iøvrigt i Sagen foreliggende Dplysninger bemærkes foreløbigt, at det af disse fremgaa, at der fra gammel Tid og navnlig i meget lang Tid, forinden nogen af de omhandlede Overdragelser fandt Sted, har været et bethdeligt Løsefiskeri i Manders Fjord og den nederste Del af Gudenaen ved Hjælp af dertil indrettede faste Løsegaarde, paa hvilke selvfølgelig den almindelige Regel i D. S. 5—10—44, som forbyder Anlæggelse af nye Løsegaarde, som kunne være de gamle Løsegaarde til Glæde, maatte blive anvendelig, samt at der til forskjellige Tider af Kongen er givet Forbudsbestemmelser dels mod Brugen af visse Fiskeredstaber eller Fiskemaader, som antoges at fordrive Løse, dels mod Brugen af visse større Garn, som tjente til at fange Løse med. Navnlig findes Bestemmelser i saa Henseende, der maa antages endnu at staa ved Magt, i et kongeligt aabent Mandat af 8. Marts 1664 — hvilket Mandat, der blev givet paa Grundlag af en Indberetning fra en Kommission, der var nedsat i Anledning af, at Seiladsen paa Manders Fjord led Skade ved, at nye Løsegaarde vare blevne anlagte og ældre Løsegaarde byggede længere ud i Fjorden, end Vedkommende havde Ret til, tillige indeholder Raabud om Boritagelse af, hvad der saaledes af Kommissionen var fundet ulovligt anbragt, samt Forbud mod Anlæggelsen af flere Løse eller Fiskegaarde eller Uvidelse af de bestaaende — samt i en Forordning af 18. Juli 1668, der med Tilføjelse af en ny Straffebestemmelse gjentager Forbudet i det anførte Mandat mod forskellige skadelige Fiskemaader. Endvidere ses det, at en Kommission, der i 1696 var bleven nedsat i Anledning af et af Besidderen af Frisenbold og Clausholm, Grev Kewentlou, og Besidderen af Grevstabet Frijsborg med flere Godser, Grev Frijs, paa egne og øvrige Løsegaardseieres Begne derom indgivet Andragende, hvori klagedes over, at store Misbrug fandt Sted med Løsefiskeriet i Manders Fjord, i sin ovenfor omtalte Forretning bl. a. gjort Indstilling til Kongen om, at det under lignende Straf, som var foreskrevet i den ovenanførte Forordning af 1668, maatte forbydes at drage Vaad i Seildybet samt at bruge Fjlyndergarn og Fiskeruser sammesteds fra det yderste af Fjorden og alt opad af samme — uden at iøvrigt denne eller nogen anden af Kommissionens Indstillinger ses at have foranlediget Udgivelsen af nogen yderligere kongelig Anordning.

At derhos særligt Gieren af Frisenbold Løsegaard — som efter det Dplyste maa antages alt den Gang at have eksisteret i Alders Tid, ligesom det ogsaa ses, at samme i Matriklen af 1689 er bleven ansat til Fiskerihartforn — ved det omhandlede Tidspunkt og lang Tid forinden har været antaget berettiget til at modsætte sig ikke alene Anlæggelsen af nye Løsegaarde paa den nedenfor samme beliggende Del af Gudenaen og Manders Fjord, men ogsaa, i alt Fald i et vist Omfang, Udøvelse sammesteds af Løsefiskeri paa anden Maade, er bestyret ved de Vidneforklaringer, der indeholdes i et af den daværende Forvalter paa Frisenbold den 22. Mai 1693 optaget Thingssvidne, som af den daværende Veier af Fiskerihuset sammesteds fremlagdes i den nys omtalte Kommission, saavel som ogsaa ved Indholdet af selve Kommissionsforretningen, hvor den ommeldte Løsegaard betegnes, overensstemmende med den Angivelse, der indeholdes i det tidligere omtalte, for Kommissionen fremlagte Notarialinstrument, som forbunden „med Midstrømsfiskeri til Udbyhøi“. At det derhos ogsaa i en senere Tid har været en faktisk stedfindende Dpfattelse mellem dem, der vare bestjæftigede med Fiskeri paa Manders Fjord, at Gieren af Frisenbold Løsegaard var berettiget til at modsætte sig, at Andre, som ikke dertil havde særlig Adkomst, i det egentlige Dyb i Fjorden brugte større Fiskeredstaber, som tjene til at fange Løse med, bestyrkes ved flere af de nedenfor omtalte Forklaringer, som under et af Citanten i 1880 optaget Thingssvidne ere afgivne af forskellige Personer, der tjente eller tidligere havde tjent som Fiskertarle paa Frisenbold Fiskegaard.

Men om det end efter det anførte ikke er uantageligt, at der tilkommer Citanten som Eier af den omhandlede Løsegaard en Ret til i et vist Omfang — hvis nøiagtige Afgrænsning det imidlertid, efter hvad nedenfor skal bemærkes, bliver usornødent at komme nærmere ind paa — at modsætte sig, at Andre, der ikke hertil have en særlig Adkomst, drive Løsefiskeri i den nedenfor samme beliggende Del af Gudenaen og Manders Fjord,